

**STANDPUNT KINDERRECHTENCOALITIE VLAANDEREN:
DETENTIE VAN KINDEREN IN GESLOTEN GEZINSUNITS
UPDATE FEBRUARI 2019**

13 augustus 2018, Steenokkerzeel.

Voor het eerst in tien jaar worden gezinnen met kinderen opgesloten met het oog op repatriëring. De opsluitingen maken een einde aan het al van 2008 daterende beleid om uitgewezen gezinnen met kinderen niet op te sluiten. Op het terrein van het Gesloten Centrum voor Illegalen in Steenokkerzeel openden vijf gesloten gezinsunits de deuren, waarin tot nog toe zeven gezinnen werden ondergebracht.

Experten uit het binnen- en buitenland trokken aan de alarmbel en wezen op de nefaste impact van detentie op de gezondheid, de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. België kreeg een uitbrander van de VN-Vluchtelingenorganisatie en meer dan driehonderd organisaties ondertekenden de campagne: 'Een kind sluit je niet op. Punt.'

De regering hield desondanks vast aan haar beslissing om gezinnen op te sluiten in gezinswoningen 'aangepast aan de noden van minderjarige kinderen'.

De beslissing om gezinnen met kinderen op te sluiten met het oog op hun repatriëring, betreft een totale ommezwaai in tien jaar beleid en raakt kinderen in hun meest essentiële rechten: het recht op vrijheid, gezondheid en ontwikkeling.

De Kinderrechtencoalitie wil daarom duidelijk standpunt innemen over de nieuwe mogelijkheid tot opsluiting van gezinnen met kinderen, zoals voorzien in het Koninklijk Besluit van 22 juli 2018.

In de eerste plaats roept de Kinderrechtencoalitie op **om kinderen in migratie te blijven zien als kinderen, met gegarandeerde rechten en een eigen stem**. Die oproep wordt urgent: een negatief discours betreffende migratie maakt opgang in de samenleving en politieke verantwoordelijken verklaren het Kinderrechtenverdrag openlijk als een last aan het been. Het is belangrijk om mensen- en kinderrechten te blijven zien als een fundamentele kapstok voor een rechtvaardige en democratische samenleving.

De Kinderrechtencoalitie stelt vast dat de detentie van kinderen omwille van hun administratieve status of die van hun ouders **niet in het belang van het kind** kan zijn en dus steeds een schending is van de rechten van het kind. Het belang van het kind wordt beschermd door het Kinderrechtenverdrag én de Belgische Grondwet.

De Kinderrechtencoalitie adviseert de **wettelijke verankering van een onvoorwaardelijk verbod op de detentie van kinderen omwille van migratieredenen**. Hiervoor moet in de eerste plaats geïnvesteerd worden in alternatieven voor detentie die een terugkeerbeleid mogelijk maken met respect voor het belang van het kind en de gezinseenheid.

De Kinderrechtencoalitie vraagt de **wettelijke garantie dat voor elke genomen maatregel waarbij kinderen betrokken zijn, geval per geval, wordt bepaald welke alternatieve maatregel tegemoet**

komt aan het belang van het kind en of deze maatregel proportioneel, noodzakelijk en onwillekeurig is.

Ten slotte vraagt de Kinderrechtencoalitie onderzoek naar en publicatie van specifieke cijfers en gegevens over kinderen in detentie en een onafhankelijke monitoring en evaluatie van terugkeerprocedures waar kinderen bij betrokken zijn.

I. HISTORIE VAN DE WETGEVING

De beslissing om gezinnen met kinderen op te sluiten met het oog op hun repatriëring, betreft een fundamentele ommezwaai na tien jaar beleid.

De Belgische overheid zet op het vlak van kinderrechten een onvergeeflijke stap achteruit en vergeet de lessen uit het verleden. ***Kinderen worden door de beslissing geraakt in hun meest fundamentele rechten***, zoals het recht op vrijheid, gezondheid en ontwikkeling.

Gedurende een twintigtal jaren, van eind 1988 tot eind 2009, werden duizenden kinderen van illegaal in het land verblijvende gezinnen opgesloten in gesloten centra¹.

België werd tot driemaal toe veroordeeld door het Europees Hof voor de Mensenrechten wegens het opsluiten van minderjarigen in omstandigheden waarin ze onmenselijk en vernederend werden behandeld².

Ingevolge die veroordelingen en na aanbevelingen van de federale ombudsman³ besloot de regering in 2008 om op het grondgebied opgepakte gezinnen met kinderen niet langer op te sluiten. Voortaan zou ze een terugkeerbeleid voeren met ***alternatieven voor detentie***, zijnde maatregelen waarbij migranten niet vastgehouden worden voor immigratieredenen.

België speelde daarbij een voortrekkersrol in Europa met de oprichting van de terugkeerwoningen, de thuisbegeleiding door SEFOR en de zogenaamde preventieve maatregelen om verdwijningen tegen te gaan.

Hoewel de opsluiting van gezinnen met kinderen de uitzondering werd, voorzag de Belgische wetgever geen absoluut verbod op de detentie van kinderen om migratieredenen.

Plaatsing in gesloten gezinswoningen moest de uitzondering worden, wanneer de terugkeerhuizen geen soelaas boden omdat de gezinnen weigerden om mee te werken. Opsluiting moest gelden voor de kortst mogelijke termijn, namelijk de tijd nodig om een vlucht te plannen.

Het Grondwettelijk Hof bevestigde in 2013 dat gezinnen met kinderen opgesloten mogen worden zolang het centrum aangepast is aan de noden van gezinnen met minderjarige kinderen en de opsluiting aan volgende voorwaarden voldoet⁴:

- (a) Elk familielid de unit dagelijks en zonder voorafgaande toestemming kan verlaten;

¹ Zie Ciré, « *Détention de familles avec enfants en centres fermés : L'inadmissible retour en arrière* », augustus 2017, blz. 4.

² EHRM, arrest Mubilanzila Mayeka en Kaniki Mitunga vs. België van 26 januari 2006, Req. Nr. 13178/03; arrest Muskhadzhiyeva en anderen vs. België van 19 januari 2010, Req. Nr. 41442/07; en arrest Kanagaratnam en anderen vs. België van 13 december 2011, Req. Nr. 15297/09.

³ Onderzoek 2009/2 naar de werking van de gesloten centra beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken, Tussentijds verslag aan het Parlement, juni 2009, p. 43, punt 191.

⁴ GwH, arrest n° 166/2013 van 19 december 2013.

- (b) De vasthouding van de ouders op zulk een manier gebeurt dat de kinderen er geen nadeel van ondervinden;
- (c) De kinderen niet hetzelfde vasthoudingsregime kunnen worden opgelegd als de ouders;
- (d) De unit aangepast moet zijn aan de noden van het kind. Het Hof verwijst hierbij expliciet naar artikel 17 van de Terugkeerrichtlijn dat onder meer stelt dat minderjarigen slechts in laatste instantie en voor een zo kort mogelijke periode in bewaring worden gesteld, de gezinnen afzonderlijke accommodatie krijgen waarbij voldoende privacy is gegarandeerd, de minderjarigen toegang hebben tot vrijetijdsbesteding (spel en recreatieactiviteiten) en onderwijs (afhankelijk van de duur van hun vasthouding), en het belang van het kind voorop staat tijdens de vasthouding.

Het Grondwettelijk hof steunde haar arrest op artikel 37 van het Kinderrechtenverdrag dat voorziet dat een kind van zijn vrijheid kan worden beroofd.

Het Kinderrechtencomité en het Comité ter bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten, hadden nochtans in hun *Joint General Comment* verduidelijkt dat het artikel enkel van toepassing is op maatregelen binnen het jeugdsanctierecht indien een minderjarige een als misdrijf omschreven feit heeft begaan⁵. Dat blijkt ook uit de gebruikte terminologie in het artikel: ‘Aanhouding’, ‘inhechtenisneming’ of ‘gevangenneming’ zijn strafrechtelijke begrippen en dienen enkel in het jeugddelinquentierecht. Het niet hebben van een verblijfsvergunning valt daar niet onder.

Het Koninklijk Besluit van 22 juli 2018⁶ regelt het regime en de modaliteiten van de gesloten gezinswoningen.

Na een onderbreking van bijna tien jaar wordt het daardoor opnieuw mogelijk om gezinnen met minderjarigen op te sluiten met het oog op repatriëring.

Het Verslag aan de Koning bij het KB omschrijft de detentie in gesloten gezinsunits ***als de laatste stap in een cascadesysteem*** nadat opties als het vrijwillig vertrek en de terugkeerbegeleiding vanuit de eigen woning of een open terugkeerwoning faalden.

Een cascadesysteem met detentie van kinderen als *ultimum remedium* noodzaakt natuurlijk wel dat de voorafgaande maatregelen met de nodige zorg en omkadering worden genomen, zo niet zullen ze al snel als ‘niet afdoende’ blijken en aanleiding geven tot detentie in een gesloten gezinswoning.

En precies daar wringt het schoentje⁷:

---

⁵ UN Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (CMW), 2017, *Joint general comment No. 4 (2017) of the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and No. 23 (2017) of the Committee on the Rights of the Child on State obligations regarding the human rights of children in the context of international migration in countries of origin, transit, destination and return*, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, §10.

⁶ Koninklijk besluit van 22 juli 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 2 augustus 2002 houdende vaststelling van het regime en de werkingsmaatregelen, toepasbaar op de plaatsen gelegen op het Belgisch grondgebied, beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken, waar een vreemdeling wordt opgesloten, ter beschikking gesteld van de regering of vastgehouden, overeenkomstig de bepalingen vermeld in artikel 74/8, § 1, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, inwerkingtreding op 11 augustus 2018.

⁷ Zie Jaarverslag Kinderrechtencommissariaat 2017-2018, Hoe rekbaar is het kind?, november 2018; en *Opinie Schrijf de alternatieven voor detentie niet af*, 4 augustus 2018, https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/opinie_schrijf_de_alternatieven_voor_detentie_niet_af_destandaard_3augustus2018.pdf.

- De terugkeerbegeleiding aan huis blijkt erg beperkt te zijn en dat kan mee verklaren waarom weinig gezinnen effectief in het terugkeertraject stappen;
- Ook voor voortijdige verdwijningen uit de open terugkeerwoningen moet onderzocht worden in hoeverre de te vaak als gebrekkig ervaren leefomstandigheden en begeleiding (die niet op kinderen gericht is) een rol spelen;

Het blijft aldus de vraag of de Belgische overheid met dit cascadesysteem en de aanpassing van het detentieregime aan de noden van kinderen, voldoende tegemoet komt aan de juridische bezwaren tegen de opsluiting van gezinnen en de verschillende veroordelingen door het Europees Hof voor de Mensenrechten.

II. GESLOTEN GEZINSWONINGEN IN DE PRAKTIJK

De gesloten gezinswoningen werden opgericht op het terrein van het Gesloten Terugkeercentrum 127bis in Steenokkerzeel.

De families met minderjarige kinderen worden opgesloten in vier units naast de landingsbaan van de luchthaven van Zaventem. Er zijn twee units voorzien voor zes personen en twee units voor acht personen.

Een extra unit wordt gebruikt als administratief centrum, bezoekersruimte en leslokaal voor de kinderen. De lessen voor de kinderen vinden plaats in het centrum zelf door een leerkracht die in het centrum aan de slag is.

Om een detentieregime te installeren dat voldoet aan **de noden van gezinnen met minderjarige kinderen** voorziet het KB van 22 juli 2018 onder meer volgende aanpassingen:

- aan de leeftijd van het kind aangepaste activiteiten en onderwijs;
- mogelijkheid voor gezinnen om zelf eten te bereiden;
- strikte scheiding van andere opgesloten personen;
- vrij gebruik van buitenruimtes tussen 6 en 22u;
- beperking van de toegestane manieren van fouilleren;

De vasthouding van het gezin moet zo kort mogelijk zijn en is beperkt tot twee weken. Die maximumtermijn is verlengbaar met nog eens twee weken.

De motivering van de verlenging moet een verslag bevatten van de directeur-generaal van de Dienst Vreemdelingenzaken waarin bevestigd wordt dat de verlengde opsluiting niet schadelijk is voor de psychische en de fysieke integriteit van de kinderen.

Vreemd genoeg zegt het KB niet wie de gezondheidstoestand van de kinderen moet beoordelen. Een multidisciplinair team van onafhankelijke deskundigen zou logisch zijn⁸.

Het eerste gezin arriveerde op 14 augustus 2018 in Steenokkerzeel. Moeder en vier jonge kinderen verbleven er tot 10 september. De opsluiting werd toen beëindigd omdat de maximumtermijn van 28 dagen bereikt was.

Tot op heden verbleven zeven gezinnen met minderjarige kinderen in de gesloten gezinswoningen:

---

⁸ Cf. Advies van de Nationale Raad van de Orde der Artsen dd. 25 oktober 2018.

- Twee gezinnen verblijven er actueel;
- Vier gezinnen werden teruggestuurd;
- Eén gezin verblijft nog steeds in België nadat de detentie werd beëindigd wegens de psychologische toestand van het oudste kind;
- Negentien kinderen werden er opgesloten;

De Vlaamse en Franstalige kinderrechtencommissarissen bezochten op 30 augustus het eerste opgesloten gezin. Ze noteerden het volgende verslag van hun bezoek⁹:

*“Ondanks de zorg en de aandacht die de moeder en de kinderen lijken te krijgen van het personeel van het centrum, ervaren ze door de hele situatie **zware stress**. Er vliegen in de zomer nogal wat vliegtuigen over Steenokkerzeel en de ramen staan open. Tussen het lawaai van de vliegtuigmotoren door vertelden de kinderen dat ze bang zijn over hun toekomst. Ze gaan naar een land gestuurd worden waar ze niets of niemand kennen. Zelfs de taal kennen ze niet. Ze vinden het moeilijk dat ze geen contact kunnen hebben met andere kinderen of familieleden. Het zijn maar een paar voorbeelden van de angsten waarover ons gesprek ging. Het is duidelijk dat de opsluiting van de kinderen in elk geval hun **psychische integriteit zwaar aantast**.*

*Op de derde dag van hun opsluiting had een gespecialiseerde kinderarts de kinderen al gezien. Zij sprak van de impact op de kinderen van het feit dat ze in de vroege ochtend gewekt werden door de politie. En zij onderstreept dat de kinderen daarnaast ook psychisch te lijden hebben onder hun opsluiting. Het oudste kind is amper zes jaar en was in die drie dagen al bang geworden dat ze dood zou gaan. De kinderarts beschrijft die **doodsangst** heel gedetailleerd in haar verslag. Ze heeft het daarin ook over het **geschokte vertrouwen van het kind in haar mama** die haar niet kon geruststellen. Ze wijst erop dat een psychologische behandeling van de problemen van het kind zich op korte én op lange termijn zal opdringen.”*

Het blijft m.a.w. een prangende vraag in hoeverre de nieuwe en aparte infrastructuur en het aparte regime in de praktijk echt aangepast zijn aan de noden van gezinnen met kinderen.

III. STANDPUNT KINDERRECHTENCOALITIE: KINDEREN IN MIGRATIE ZIJN EERST EN VOORAL KINDEREN

De Kinderrechtencoalitie benadrukt dat kinderen in migratie in de eerste plaats kinderen zijn, wiens rechten gerespecteerd moeten worden.

Kinderen hebben bijzondere rechten die beschermd worden door het Kinderrechtenverdrag¹⁰ en de Belgische Grondwet en wetgeving.

Een zeer belangrijk rechtsbeginsel is het **hoger belang van het kind**¹¹.

⁹ Zie Bruno Vanobbergen, Vlaams kinderrechtencommissaris en Bernard De Vos, Délégué général de la Communauté française aux droits de l'enfant, *Een kind sluit je niet op. Punt*, https://www.kinderrechtencommissariaat.be/sites/default/files/bestanden/opinie_na_bezoek_gesloten_woon_unit_31_08_2018_knack_online_def.pdf.

¹⁰ Verdrag inzake de Rechten van het Kind, Aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 november 1989.

¹¹ Art. 3 Kinderrechtenverdrag en art. 22bis Belgische Grondwet. Te interpreteren in het licht van de Algemene Commentaar n°14 (2013) van het VN-Kinderrechtencomité.

Dit betekent dat elke particulier, instelling of overheid het belang van het kind steeds moet analyseren, vaststellen, garanderen bij en als eerste uitgangspunt moet nemen voor elke beslissing of wettelijke bepaling die kinderen beïnvloedt.

Het belang van het kind moet geval per geval worden bepaald, op basis van minstens volgende elementen:

- (a) mening van het kind
- (b) identiteit van het kind
- (c) behoud van gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen
- (d) zorg, bescherming en veiligheid van het kind
- (e) kwetsbare situatie
- (f) recht op gezondheid
- (g) recht op onderwijs

Elk kind heeft bovendien het **recht op bescherming** tegen foltering, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing en vrijheidsberoving.

Het Kinderrechtenverdrag verplicht de overheid om kinderen te beschermen tegen alle vormen van discriminatie en bestraffing, ook die *“op grond van de status of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind”*¹².

Artikel 37 van het Kinderrechtenverdrag bepaalt dat geen kind van zijn vrijheid kan worden beroofd dan overeenkomstig de wet, als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke duur.

Het Kinderrechtencomité en het Comité ter bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten stelden in hun *Joint General Comment*¹³ dat dit artikel enkel en alleen van toepassing is op maatregelen binnen het jeugdsanctierecht en **niet** op kinderen in migratieprocedures.

Experten uit het binnen- en buitenland stellen dat **gesloten centra zelfs met de nodige aanpassingen niet tegemoet kunnen komen aan de noden van gezinnen met kinderen**.

Kinderen moeten het gevoel hebben dat ze veilig zijn, beschermd worden en dat voorzien wordt in hun basisbehoeften. Verder moeten ze kunnen opgroeien in een omgeving die hun ontwikkeling stimuleert, waar hun vragen worden beantwoord en waar ze kunnen rekenen op volwassenen die ze kunnen vertrouwen.

Zelfs op korte termijn en in aangepaste omstandigheden heeft detentie ernstige gevolgen voor de ontwikkeling van een kind. Hoge hekken, beveiligde ramen en deuren, steeds wisselend personeel en andere bewoners, beperkte bewegingsvrijheid en de ontneming van het gezag van de ouders zorgen voor stress en trauma's bij kinderen.

Kinderen in detentie voelen zich onrustig, depressief en geïsoleerd. Ze slapen slecht, verliezen hun eetlust, worden agressief of denken aan zelfmoord. Deze symptomen kunnen snel voorkomen en lang aanhouden. Andere effecten kunnen zich later voordoen als post-traumatische stress¹⁴.

---

¹² Art. 2 Kinderrechtenverdrag.

¹³ De VN heeft het Kinderrechtencomité ingesteld om toezicht te houden op de naleving van de afspraken uit het Kinderrechtenverdrag. Het Comité heeft geen bevoegdheden tot het opleggen van straffen. Wel doet het Comité aanbevelingen die internationaal veel gezag genieten. Die General Comments bieden concretere richtlijnen voor wat er nodig is om de kinderrechten en meer volledig te verwezenlijken. Ze kunnen ook gebruikt worden door belangenbehartigers om verbetering in wet- en regelgeving af te dwingen of in de rechtszaal om gerechtelijke uitspraken te onderbouwen.

Hierbij moet vermeld worden dat **kinderen in migratie bijzonder kwetsbaar zijn**, gezien hun eerder parcours van vlucht en geweld. Hun reeds opgelopen trauma's en wantrouwen t.o.v. de maatschappij worden op de spits gedreven door een opsluiting.

De kinderen worden ten slotte geconfronteerd met het lijden van hun ouders. Ouders bevinden zich in een complexe situatie, beschikken over weinig informatie, zijn zelf bijzonder gestresseerd en kunnen in deze situatie beperkt zijn in hun rol als ouder. Ze kunnen hun kind niet beschermen, niet antwoorden op vragen en zijn vaak emotioneel niet beschikbaar.

Deze situatie zet de **ouder-kindrelatie onder sterke druk**, net op het moment dat het kind nood heeft aan bescherming en zekerheid¹⁵.

Volgens de Nationale Raad van de Orde der Artsen is de huidige wetgeving daarom in strijd is met de rechten van het kind¹⁶: *"wachten op de negatieve gevolgen [van detentie] voor de gezondheid van kinderen, om er daarna pas rekening mee te houden, in strijd met het hoger belang van het kind"*.

Verder stelt de Orde dat: *"de emotionele band met de ouders, die essentieel is voor het welzijn van het kind, niet kan worden onderhouden als de lichamelijke en geestelijke gezondheid van het kind in gevaar is"*.

Het Platform Kinderen op de vlucht besluit als volgt: *"De regering heeft geprobeerd het centrum aan te passen aan de noden van kinderen, maar ze vergeet een ding: een gesloten centrum kan per definitie niet aangepast zijn aan de noden van kinderen, gezien detentie hun fundamentele rechten schendt. Het is de detentie zelf die het welzijn van de kinderen aantast. En het doek met weilanden dat ze voor de hekken hebben gespannen zal hier ook niets aan doen."*¹⁷

⇒ DE KINDERRECHTENCOALITIE PLEIT DAAROM VOOR EEN ALGEMEEN VERBOD OP DE OPSLUITING VAN KINDEREN OM MIGRATIEREDENEN

Dat pleidooi wordt bijgetreden door almaar meer nationale en internationale instanties.

Alleen zo kan België kinderen beschermen tegen de nefaste impact op de fysieke en psychologische gezondheid en beschermt ze hun rechten op ontwikkeling, gezondheid, gezinseenheid, onderwijs en veiligheid.

---

¹⁴ Lietaert, Broekaert & Derluyn, 2014, *The lived experiences of migrants in detention*, Population, space and place; Lorek, Ehntholt, Nesbitt, Wey, Githinji, Rossor & Wickramasinghe, 2009, *The mental and physical health difficulties of children held within a British immigration detention center: A pilot study*, Child Abuse & Neglect 33, pp. 573–585; Steel, Silove, Brooks, Momartin, Alzuhairi & Susljik, 2006, *Impact of immigration detention and temporary protection on the mental health of refugees*, British Journal of Psychiatry 188, pp.58-64; Centre de Guidance-ULB, 24.09.1999, *Rapport d'expertise dans l'affaire Awada/Etat Belge*; FRA, 2017, *European legal and policy framework on immigration detention of children*; Robjant, Hassan & Katona, 2009, *Mental health implications of detaining asylum seekers: systematic review*, The British Journal of Psychiatry, pp. 306-312; Kathryn S. Miller, 2 juli 2018, *The psychological impact of immigration detention on child and adolescent asylum seekers*, Journal of Child and Adolescent Behavior (2017), in Leila Schochet, *Trump's Family Incarceration Policy Threatens Healthy Child Development*, Center for American Progress.

¹⁵ Janet Cleveland, Cécile Rousseau, Rachel Kroninck, *The impact of detention and temporary status on asylum seeker's mental health*, Global Detention Project, Geneva, Switzerland, 2012 – www.globaldetentionproject.org.

¹⁶ Advies van de Nationale Raad van de Orde der Artsen dd. 25 oktober 2018.

¹⁷ Zie <http://www.eenkindsluitjienietop.be/>.

Kinderen opsluiten om migratieredenen is nooit in het hoger belang van de kinderen zelf en is dan ook steeds in strijd met de rechten van het kind, onder meer om niet te worden bestraft of gediscrimineerd op grond van de eigen administratieve status of die van de ouders.

Ook het Kinderrechtencomité noemt de opsluiting van kinderen in migratie, zelfs indien van korte duur, een schending van de kinderrechten¹⁸.

Een Staat die zich om het welzijn van kinderen bekommert, moet investeren in **alternatieve maatregelen voor detentie**, opdat gezinnen met kinderen van wie werd onderzocht en vastgesteld dat een verder verblijf in België onmogelijk is, ons land kunnen verlaten zonder dat ze moeten worden opgesloten.

Die maatregelen moeten worden toegepast beginnende met de minst ingrijpende en met eerbied voor het belang van de kinderen en de familie-eenheid¹⁹.

België speelde jarenlang een voortrekkersrol in Europa betreffende de uitwerking van alternatieve maatregelen voor detentie.

De bestaande wetgeving voorziet volgende alternatieve maatregelen:

1. Preventieve maatregelen om verdwijningen tegen te gaan²⁰: het storten van een financiële bijdrage, de afgifte van een kopie van de identiteitsdocumenten, de meldingsplicht en het verblijf op domicilie;
2. Mogelijkheid om in de eigen woning te verblijven in afwachting van vrijwillige terugkeer en daar de terugkeer onder begeleiding voor te bereiden²¹;
3. Terugkeerwoningen (ook wel open gezinsunits, open huizen of FITT-woningen genoemd)²²: open eengezinswoningen of -studio's waar gezinnen met minderjarige kinderen vastgehouden kunnen worden. Kinderen kunnen er school lopen en de volwassenen kunnen de woningen verlaten om boodschappen te doen, een advocaat te raadplegen, naar een arts te gaan, enz. Wel moet er steeds een volwassen familielid aanwezig zijn in de woning om verdwijningen van de familie te voorkomen.

Die maatregelen zijn een opportuniteit voor zowel de gezinnen als de overheid en kunnen tot volwaardige alternatieven worden uitgewerkt door bijkomende middelen en begeleiding te voorzien²³.

De Kinderrechtencoalitie pleit daarom voor **bijkomende investeringen in alternatieve maatregelen** die het belang van het kind en de gezinseenheid respecteren²⁴.

---

¹⁸ Kinderrechtencomité, 2013, Op. Cit.

¹⁹ Nationale Commissie voor de Rechten van het kind, 2017, advies mbt de situatie van kinderen in migratie.

²⁰ Art. 74/14, §1 van de Vreemdelingenwet; art. 110 quaterdecies van het Koninklijk besluit betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen van 8 oktober 1981; en art. 7, §3 van de Europese Terugkeerrichtlijn.

²¹ Zie art. 74/9 §3 en §4 van de Vreemdelingenwet; Koninklijk Besluit van 17 september 2014 tot bepaling van de inhoud van de overeenkomst die wordt gesloten en de sancties die kunnen worden opgelegd krachtens artikel 74/9, § 3, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen; en art. 7 van de Europese Terugkeerrichtlijn.

²² Art. 74/8 §1 van de Vreemdelingenwet.

²³ Het moet worden opgemerkt dat de dagelijkse kosten voor een gezin in een terugkeerwoning 68,41 euro bedragen, tegenover 225 euro in een gesloten centrum.

De Kinderrechtencoalitie vraagt eveneens de **wettelijke garantie dat voor elke genomen maatregel waarbij kinderen betrokken zijn, geval per geval, wordt bepaald welke alternatieve maatregel tegemoet komt aan het belang van het kind** en of deze maatregel proportioneel, noodzakelijk en onwillekeurig is.

Ten slotte vraagt de Kinderrechtencoalitie **onderzoek naar en publicatie van specifieke cijfers en gegevens over kinderen in detentie** en een **onafhankelijke monitoring en evaluatie van terugkeerprocedures** waar kinderen bij betrokken zijn.

IV. WAT DOET DE KINDERRECHTENCOALITIE TEGEN DE OPSLUITING VAN KINDEREN OM MIGRATIEREDENEN?

A. WAKEN OVER DE NALEVING VAN KINDERRECHTEN

De Kinderrechtencoalitie waakt over de naleving van het Kinderrechtenverdrag in België. Dat doet zij in de eerste plaats door informatie en expertise rond kinderrechten samen te brengen en te verspreiden in gefundeerde standpunten.

De Kinderrechtencoalitie heeft gedurende de jaren een duidelijk **standpunt ingenomen tegen elke vorm van detentie van kinderen om migratieredenen**, omdat het opsluiten van kinderen omwille van hun migratiestatus ingaat tegen heel wat internationale wetgeving en door verschillende wetenschappelijke studies werd bewezen als zeer schadelijk voor de ontwikkeling van kinderen²⁵.

Om haar oproep kracht bij te zetten ondertekende de Kinderrechtencoalitie samen met 325 andere organisaties de **campagne ‘Een kind sluit je niet op. Punt.’** van het Platform kinderen op de vlucht en UNICEF België²⁶.

De Kinderrechtencoalitie startte samen met veertien andere middenveldorganisaties bovendien een **procedure bij de Raad van State** tegen het opsluiten van gezinnen met kinderen zonder wettig verblijf²⁷.

Die coalitie vraagt de schorsing en opheffing van het Koninklijk Besluit van 22 juli 2018 dat de modaliteiten van opsluiting van die gezinnen regelt. Het opsluiten van kinderen gaat immers in tegen het belang van het kind, zoals beschermd door de Belgische Grondwet en het Kinderrechtenverdrag; is een schending van het recht op familieleven en het recht op vrijheid, zoals

---

²⁴ Zie bijvoorbeeld het werk van de International Detention Coalition, *There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention (revised edition)*, 2015, <https://idcoalition.org/publication/there-are-alternatives-revised-edition/>.

²⁵ Zie Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, *Kinderen, vrijheidsbeperking en vrijheidsberoving*, Kinderrechtenforum nr. 4, november 2007; *Papieren rechten, Kinderrechten in een migratiecontext*, Kinderrechtenforum nr. 12, januari 2017; *Detentie van kinderen in migratie: wat doet de Kinderrechtencoalitie?*, 24 september 2018; beschikbaar op <https://www.kinderrechtencoalitie.be>.

²⁶ Zie <http://www.eenkindsluitjenietop.be/>.

²⁷ De coalitie van 15 organisaties bestaat uit: Défense des Enfants-International, Ligue des droits de l’Homme, Liga voor mensenrechten, Jesuit Refugee Service-Belgium, Bureau d’accueil et de défense des jeunes (Service Droit des Jeunes de Bruxelles), Service droit des jeunes-Namur, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Coordination des organisations non-gouvernementales pour les droits de l’enfant, Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, Coordination et initiatives pour et avec les réfugiés et étrangers, Association professionnelle des psychiatres infanto-juvéniles francophones, Association pour les droit des étrangers, Association des psychologues praticiens d’orientation psychanalytique, Wahim belgo-luxembourgeoise et Nansen.

verankerd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens; en is ook op menselijk vlak een uitermate verwerpelijke praktijk.

De vijftien betrokken organisaties hopen dat de Raad van State een einde stelt aan deze onhoudbare situatie. Een schommel, een glijbaan en geluidbescherming maken de situatie immers niet beter.

B. ADVIESVERLENING BIJ WETTELIJKE INITIATIEVEN

De Kinderrechtencoalitie bundelt de krachten van 25 middenveldorganisaties rond het thema kinderrechten. Door deze NGO's samen te brengen voor overleg, informatie-uitwisseling en gezamenlijke actie creëert de Kinderrechtencoalitie een forum en een netwerk, wat de impact van de acties van het middenveld inzake kinderrechten verhoogt.

Om die reden is de Kinderrechtencoalitie een stem in het debat waarnaar geluisterd wordt en naar wiens mening gevraagd wordt door lokale, regionale en federale overheden.

In juli 2018 vroeg de Kamer van volksvertegenwoordigers het schriftelijk advies van de Kinderrechtencoalitie op het wetsvoorstel van de Parti Socialiste (PS) tot wijziging van de Vreemdelingenwet van 15 december 1980.

De PS stelde voor om de opsluiting van kinderen wettelijk te verbieden, tenzij minder dwingende maatregelen tot terugkeer zonder succes werden toegepast.

De Kinderrechtencoalitie Vlaanderen werkte voor dit advies samen met haar Franstalige tegenhanger, la Coördination des ONG pour les droits de l'enfant (CODE)²⁸.

In het gezamenlijk advies steunden de Kinderrechtencoalitie en de CODE het initiatief om het verbod op detentie van kinderen wettelijk te verankeren, doch betreurden ze dat het voorliggende wetsvoorstel de opsluiting van kinderen niet volledig uitsluit, maar afhankelijk maakt van het falen van minder dwingende maatregelen tot terugkeer.

Kinderen in migratie zijn eerst en vooral kinderen. Hun hoger belang primeert volgens het Kinderrechtenverdrag boven alle andere belangen, zoals politieke, economische of migratiebelangen.

Gelet op de nefaste impact op kinderen kan detentie met het oog op de repatriëring van gezinnen nooit in het hoger belang van het kind zijn.

Beide kinderrechtenorganisaties drongen in het advies dan ook met klem aan op:

- (a) Onvoorwaardelijk verbod op detentie van kinderen omwille van migratieredenen in de wetgeving;
- (b) Investerings in alternatieven voor detentie die het belang van het kind en de gezinseenheid respecteren;
- (c) Wettelijke garantie dat voor elke genomen maatregel waar kinderen bij betrokken zijn, geval per geval, het belang van het kind wordt bepaald en in rekening wordt gebracht;
- (d) Specifieke cijfers en gegevens over kinderen in detentie en een onafhankelijke monitoring en evaluatie van terugkeerprocedures en (alternatieven voor) detentie waar kinderen bij betrokken zijn;

---

²⁸ Zie <http://www.lacode.be/>.

C. *RAPPORTEREN AAN HET VN-KINDERRECHTENCOMITÉ*

Om er voor te zorgen dat de landen die het Kinderrechtenverdrag hebben ondertekend en geratificeerd hun verplichtingen naleven, werd het VN-Kinderrechtencomité opgericht. Dat comité moet toezien of de staten alle bepalingen van het verdrag naleven en in praktijk omzetten.

Het Kinderrechtencomité doet dat door om de vijf jaar een overheidsrapport op te vragen bij de landen in kwestie met een officiële stand van zaken over de naleving van het verdrag.

Naast het overheidsrapport doet het Kinderrechtencomité ook beroep op bijkomende informatie van gespecialiseerde kinderrechtenorganisaties, zoals de Kinderrechtencoalitie in Vlaanderen en de CODE in Franstalig België²⁹.

Samen schrijven zij om de vijf jaar een alternatief rapport dat het overheidsrapport aanvult en nuanceert, en beantwoorden zij de bijkomende vragen van het Kinderrechtencomité.

In het **alternatief rapport voor 2018**³⁰ waarschuwden de Kinderrechtencoalitie en de CODE er reeds voor dat de Belgische overheid eind augustus 2017 begonnen was met de bouw van een nieuw gesloten centrum voor gezinnen met kinderen.

Het Kinderrechtencomité verzocht de Belgische overheid per brief om de opsluiting van het eerste gezin te beëindigen. Die vraag bleef moedwillig onbeantwoord.

Het overheidsantwoord op de bijkomende vragen van het Kinderrechtencomité in het rapportageproces insinueert dat de gesloten gezinsunits aangepast zijn aan de noden van kinderen en gezinnen, en dat opsluiting slechts in laatste instantie en zo kort mogelijk wordt toegepast.

De Kinderrechtencoalitie en de CODE hebben dit met klem tegengesproken in hun antwoord op de bijkomende vragen³¹:

- (a) Tot nu toe werden zeven families met in totaal negentien kinderen opgesloten in de gezinsunits;
- (b) Bezoeken door de kinderrechtencommissarissen en ngo's wijzen uit dat de fysieke en psychische gezondheid van de kinderen erg te leiden had onder de opsluiting;
- (c) De maximumtermijn van twee weken opsluiting werd regelmatig verlengd omwille van administratieve of juridische redenen;

Beide kinderrechtenorganisaties benadrukten dat de middelen die in deze maatregel worden geïnvesteerd, bovendien buitenproportioneel zijn en niet bijdragen tot een vrijwillige en gedragen terugkeer van gezinnen³².

---

²⁹ Naast de kinderrechtenorganisaties dienen ook Unicef en het Kinderrechtencommissariaat een alternatief rapport in.

³⁰ Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en CODE, *Alternatief rapport van de NGO's, Over de naleving en de toepassing van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind in België, 2018*, p.115-116, te raadplegen op: <https://www.kinderrechtencoalitie.be/rapportageproces/#alternatiefrapport>.

³¹ Zie Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en CODE, *Belgian NGO's additional submissions, 80th Session of the Committee on the Rights of the Child*, <https://www.kinderrechtencoalitie.be/wp-content/uploads/2019/01/20190117-Additionnal-submissions-of-the-Belgian-NGOs-Nederlands.pdf>.

³² Zie Sampson, R., Chew, V., Mitchell, G. & Bowring, L., 2015, *There are alternatives. A handbook for preventing unnecessary immigration detention (revised edition)*, International Detention Coalition.